

Egy év Merz-kormány

Bauer Bence, Csaplár Tristan, Dobrowiecki Péter, Fonay Tamás és Szalontai Petra írása

2026. május 6.

Napra pontosan egy évvel ezelőtt, 2025. május 6-án alakult meg az új német szövetségi kormány Friedrich Merz (CDU) kancellár vezetésével. Már a kezdet dőcögősre sikerült, hisz először a német újkori történelemben a Bundestag általi kancellárválasztás nem volt sikeres az első fordulóban, azaz nem érte el az egyébként CDU/CSU és SPD által 12 mandátummal meghaladott abszolút többséget. Akkor még csak remélni lehetett, hogy ez mindössze egy egyszeri figyelmeztetés volt a kormányfrakciók részéről Merz számára, és a több száz milliárd eurós különalapokkal megsegített kormányzati munka az elődöknél különb és zökkenőmentesebb lesz. Egy évvel később azonban vezető elemzők már arról spekulálnak, hogy meddig tudja egyáltalán tartani magát a koalíció és milyen alternatív lehetőségei vannak a CDU/CSU Bundestag-frakciónak a kormányzásra. Azt, hogy hogyan jutott ilyen gyorsan odáig az önmagát reformkoalíciónak nevező kormány, hogy a kancellár tévéműsorokban szólítja fel kompromisszumokra koalíciójának kisebb tagját, illetve, hogy a CDU/CSU képviselői már nyíltan nem számolnak azzal, hogy a kormány kitölti a rendelkezésére álló négyéves parlamenti ciklust, elemzésünkben mutatjuk be.

Választási ígéreték

A választási kampány során Friedrich Merz többször is bírálta elődje, az ún. jelzőlámpa-koalíció (SPD-Zöldek-FDP) egyes politikai döntéseit, és ezek visszavonását, de legalábbis reformját ígerte. Kiemelendő közülük a fűtési törvény, az önrendelkezési törvény, a kannabisz legalizálása, valamint az állampolgársági jog reformjai.

A fűtési törvény esetében a CDU/CSU és az SPD viszonylag hamar meg tudott egyezni az új szabályozás főbb pontjairól, és így a korábbi „fűtési törvény” formálisan megszűnt, és felváltotta egy új „épületmodernizációs törvény”. Az új jogszabály lényegesen enyhébb előírásokat tartalmaz a lakástulajdonosok és bérbeadók számára, és visszavonásra került az a korábbi általános követelmény is, amely szerint az új és meglévő épületek fűtésében legalább 65%-ban megújuló energiát kell használni. Emellett eltörölték az egyes fűtési rendszerekre vonatkozó, erősen vitatott működési tilalmakat is. A fűtési törvény reformja így részleges sikerként könyvelhető el Friedrich Merz számára: a teljes megszüntetésre vonatkozó választási ígéret ugyan nem valósult meg, de a szabályozást formálisan lecserélték, és tartalmilag jelentősen átdolgozták, enyhítették.

A jelzőlámpa-koalíció által végrehajtott állampolgársági jogot érintő reformok tekintetében a CDU/CSU eddig ugyanakkor nem tudta érvényesíteni álláspontját. Minimális szimbolikus kompromisszumként csupán a három év utáni, ún. „gyorsított honosítás” eltörlése került be a koalíciós szerződésbe. Ezen túlmenően azonban a felek ragaszkodnak az állampolgársági reform alapvető elemeihez. Továbbra is fennmarad a kettős állampolgárság lehetősége, valamint a honosítási idő lerövidítése, amelyet a korábbi nyolc évről öt évre csökkentettek. Az elmúlt egy évben elmaradt a reformok egyértelmű visszafordítása, így a CDU/CSU álláspontjának megfelelő érdemi előrelépés sem történt. A téma az utóbbi hónapokban ráadásul jelentősen háttérbe szorult, és gyakorlatilag lekerült a napirendről.

A kannabisz legalizálása kapcsán Friedrich Merz a kampány során a szabályozás visszavonását helyezte kilátásba. A koalíciós partnerrel, az SPD-vel fennálló politikai konfliktust azonban elnapolták, és abban állapodtak meg, hogy a törvényt 2025 őszétől „eredményektől független értékelésnek” vetik alá. Az Unió-pártok által vezetett minisztériumok továbbra is sürgető reformszükségletről beszélnek: egy közös nyilatkozatban a belügyi, egészségügyi és családjogi tárcák hibás döntésnek nevezték a korábban, a jelzőlámpa-koalíció által elfogadott törvényt. Jelentős változtatások vagy a legalizáció visszavonása azonban továbbra sem körvonalazódik.

Hasonló a helyzet az önrendelkezési törvény esetében is. Itt is elhalasztásra került a politikai konfliktus rendezése, valamint 2026 közepéig egy átfogó értékelést terveznek. Bár a CDU/CSU ebben az esetben is a törvény visszavonását ígérte, a szabályozás változatlanul hatályban maradt.

Merz első kancellári beszéde 2025. május 14-én

A választási ígérek mellett érdemes egy pillantást vetni arra is, hogy a már hivatalba lépett Friedrich Merz milyen konkrét irányvonalakat jelölt ki első, 2025. május 14-én a Bundestag előtt elmondott kormányprogramadó beszédében. A meghirdetett kormányzati prioritások világos keretet vázoltak fel a következő időszak politikájának, különös tekintettel Európa megerősítésére, a német védelmi képességek fejlesztésére, a gazdasági növekedés ösztönzésére, valamint egy szabályozottabb migrációs politika kialakítására.

Merz beszédében hangsúlyozta, hogy Németország aktívabb és felelősségteljesebb szerepet kíván betölteni mind az Európai Unió, mind a NATO keretein belül, miközben kiemelt figyelmet fordít a kontinens biztonságára és stabilitására, különös tekintettel az ukrajnai háborúra. A védelmi politika terén célként fogalmazta meg a Bundeswehr megerősítését és hosszabb távon Európa egyik legerősebb haderejének kiépítését. Gazdaságpolitikai téren a növekedés újraindítása, a beruházások ösztönzése, a bürokrácia csökkentése és a technológiai innováció támogatása jelent meg központi elemként. A munkaerőpiac és a szociális rendszer kapcsán a „teljesítményalapú” megközelítés erősítése, a nyugdíjrendszer stabilizálása, valamint az egészségügyi és szociális ellátórendszerek reformja került előtérbe. Emellett a lakhatási problémák kezelése és a lakásépítések felgyorsítása is hangsúlyos vállalásként jelent meg. A bel- és biztonságpolitika területén a kormány a rendvédelmi szervek megerősítését, valamint az antiszemizmus elleni fellépés fokozását ígérte. A migrációs politika kapcsán Merz egy szigorúbb, ugyanakkor strukturáltabb és európai szinten koordinált megközelítést vázolt fel, amely egyszerre helyezi előtérbe a korlátozást, az ellenőrzést és az integráció követelményét.

Ezen irányvonalak kijelölését követően érdemes megvizsgálni egyéves távlatból, hogy a meghirdetett célkitűzések közül melyek valósultak meg ténylegesen, milyen mértékű előrehaladás történt az egyes szakpolitikai területeken, illetve mely területeken maradtak el a várt eredmények.

A gazdaság mint döntő tényező

A német gazdaság évek óta strukturális kihívásokkal küzd, és Friedrich Merz már a Merkel-korszakban is a CDU/CSU-n belüli gazdaságilag liberális és konzervatív erők egyik fontos viszonyítási pontjának számított. Ez az imázs jelentős mértékben hozzájárulhatott választási sikeréhez, hiszen Merzet sokan azért támogatták, mert azt ígérte, hogy „a gazdaságból érkező”

vezetőként végre határozottan nekilát a régóta esedékes átalakításnak. A gazdasági kompetencia és a határozott reformer nimbusza azonban azóta igencsak meggyengült. Kancellárságának első évére árnyékot vet a gazdasági konjunktúra gyengesége, a reformok elmaradása, valamint a költségvetési intézkedések körüli bizonytalanság és feszültség. Bár Merz a kampány során átfogó „gazdasági fordulatot” ígért, ennek azonban eddig csak egy része valósult meg – ezek is elsősorban állami beruházások és néhány egyedi intézkedés formájában. Számos strukturális reform ezzel szemben csupán „felvizezve”, késve, vagy egyáltalán nem került végrehajtásra.

Megvalósult ugyanakkor egy többszörösen nagyszabású beruházási program az infrastruktúra és az energia területén, egy 500 milliárd eurós különalap formájában. Ennek érdekében azonban Friedrich Merznek még az előző Bundestaggal együttműködve fel kellett oldania az adóssághék korlátozásait, ezzel együtt pedig egyik központi választási ígéretét is feladta. Merz, aki a kampány során hangsúlyozta, hogy Németországnak nem bevételi, hanem kiadási problémái vannak, végül megnyitotta az utat egy új, rekordmértékű eladósodás előtt. Néhány további intézkedést is elfogadtak, például az ipari áramár bevezetését a vállalatok terheinek csökkentése érdekében. Ugyanakkor Merz ebben az esetben is eltért egy fontos választási ígéretétől, hiszen az áramár csökkentése eredetileg nemcsak az ipart, hanem a háztartásokat is érintette volna. Emellett a polgári juttatás (Bürgergeld) rendszerében is történtek kisebb, többnyire kozmetikai jellegű beavatkozások. Az intézkedésekkel kapcsolatban ugyanakkor a Német Gazdasági Intézet (Institut der deutschen Wirtschaft) elemzése szerint a német szövetségi kormány 2025-ben az infrastruktúrára és klímasemlegességre létrehozott különalap forrásainak 86%-át nem az eredeti célokra használta fel. A tervezett beruházási fellendülés helyett a tényleges állami beruházások csak minimálisan nőttek, lényegében csupán az inflációt követték. Jelentős összegeket ráadásul más költségvetési tételek kiváltására fordítottak, így a források egy része nem jelentett valódi többletberuházást. A rendelkezésre álló pénzeknek mindössze 42%-át használták fel ténylegesen, részben tervezési hiányosságok és bürokratikus akadályok miatt.

Még érdekesebb azonban az, hogy mely területeken nem történt eddig semmilyen érdemi előrelépés. Az átfogó adócsökkentések éppúgy elmaradtak, mint a lakosságot terhelő áramadó mérséklése. A bürokrácia csökkentésének terén is alig sikerült előrelépni. Az ígért strukturális könnyítések mindaddig nem valósultak meg, és a gazdasági szereplők továbbra is túlzott bürokráciára és túlszabályozottságra panaszkodnak. Általánosságban elmondható, hogy mélyreható strukturális reformok eddig nem történtek; inkább tűnik az egész tüneti kezelésnek, mintsem a problémák gyökerestül való megszüntetésének. A kulcsterületeken – így a munkaerőpiacon, az adórendszerben, a jóléti állam működésében és a bürokrácia terén – hozott intézkedéseket pedig széles körben túl óvatosnak és kevésbé határozottnak tartják.

A kedvezőtlen gazdasági kilátások, valamint az, hogy havonta becslések szerint mintegy 10 ezer ipari munkahely szűnik meg – ami közvetetten akár háromszor ennyi állást is veszélybe sodorhat –, tovább nehezítik a kormánykoalíció helyzetét, és rontják a „gazdasági kancellárként” fellépő Friedrich Merz megítélését. Ennek alapján pedig az első kancellári beszédében is megfogalmazott, hangzatos gazdasági ígéretek igencsak elmaradtak a teljes beteljesüléstől.

A „külügyi kancellár”

A 2025. május 14-i Bundestag előtt elhangzott beszéde mellett Friedrich Merz első külföldi útja során Párizsban szintén arról beszélt, hogy helyre kell állítani a német külpolitika dinamizmusát

és alakító, konstruktív szerepét. Mi több, a kancellár igyekezett már hivatalba lépésének legelején tisztázni, hogy elődje, a Scholz-kormány sokszor ideológiai megfontolások és reálpolitikai kényszerhelyzetek között mozgó „feminista külpolitikájával” szemben immár egy pragmatikusabb, Németország hagyományos globális és európai szerepét, valamint a német érdeket szem előtt tartó külpolitikán lesz a fókusz. Johann Wadepuhl (CDU) szövetségi külügyminiszterrel az oldalán, Merz igyekezett megfelelni a sajtó által kezdetben pozitív jelzőként ráaggatott „külügyi kancellár” jelzőnek, informális vezető szerepet szánva Németországnak például a Franciaország és az Egyesült Királyság által kezdeményezett ún. „Tette Készek Koalíciójában” is. A német külpolitika alakításában való közvetlen szerepvállalás mellett a kancellár elődjéhez képest jóval határozottabb hangnemet ütött meg külpolitikai kérdésekkel kapcsolatos nyilvános megszólalásai során is. Legyen szó a Donald Trump amerikai elnökkel való kényes kapcsolatrendszer kezeléséről, a Franciaországgal és Lengyelországgal közös weimari együttműködési formátum revitalizálásáról, a Kínával való összetett kapcsolatrendszer alakításáról vagy akár a NATO és az EU egységének erősítéséről. Merz – legalábbis retorikai szinten – határozott és ambiciózus elképzelésekkel állt elő, amelyeket az elmúlt egy évben külföldi utak sokasága kísérte. Kancellárságának első évében 30 országba látogatott el, láthatóan figyelmet fordítva arra, hogy a hagyományos szövetséges és partnerországok mellett Németország bilaterális kapcsolatai olyan országokkal is erősödjenek, amelyek fokozott stratégiai jelentőséggel bírhatnak a Berlin számára kulcsfontosságú energetikai és gazdasági diverzifikáció szempontjából. A német kancellár így nem csak Washingtonban és Pekingben folytatott kétoldalú tárgyalásokat, hanem ellátogatott Indiába, Kanadába, valamint az öböl menti, délkelet-ázsiai, afrikai és latin-amerikai országokba is.

Ugyanakkor számos kritikus szerint Merz intenzív külpolitikai fellépése a Scholz-kormánytól megörökölt kötelezettségvállalások folytatásán, valamint a hangzatos ígéreteken és az aláírt számos szándéknyilatkozaton túl kevés konkrét eredményt hozott a volatilis geopolitikai környezet hatásait komolyan megsínylő – és az elmúlt időszak recessziójából csak lassan elmozduló – német gazdaság számára. Bár a német kancellár kétségtelenül fontos szerepet játszott az EU-Mercosur kereskedelmi megállapodás ratifikálásában azzal, hogy több EU-tagállam kormányfőjét is meggyőzte vétójuk feladásáról; a német gazdaság számára fontos megállapodás pozitív hatásai legkorábban csak az elkövetkező években érezhetőek hatásukat.

Tény, hogy a német belpolitika és a kormánykoalíció realitásai nem könnyítették meg a kancellár munkáját. Kisebb, de befolyásos koalíciós partnerként az SPD politikusai és kormánytagjai többször a nyilvánosság előtt is megkérdőjelezték a kormányfő külpolitikai álláspontját. Különösen érezhető volt ez az Izraelhez fűződő kétoldalú – a német külpolitikában hagyományosan prioritásnak számító – kapcsolatok esetében. A belpolitikai nyomás hatására 2025 második felében Berlin részlegesen felfüggesztette az Izraelbe irányuló német hadiipari exportot és bár szigorúbb szabályozás mellett azóta újraindította azt, a német kormány láthatólag egyensúlyozni próbál hagyományos álláspontja és a közvélemény generálta belpolitikai nyomás között. A kancellár ugyanakkor nemcsak az SPD-vel, hanem olykor saját párttársaival is konfrontálódott, ahogy az történt 2025 novemberében is. Ekkor a Németországban élő szírek, a szíriai polgárháború végével való, tömeges önkéntes hazautazásáról nyilatkozó kancellárnak saját külügyminisztere és párttársa mondott ellent. Szíriába látogatva Johann Wadepuhl leszögezte, hogy a háború pusztítása olyan mértékű, hogy rövid távon elképzelhetetlen a Németországban élő szíriaiak tömeges visszaküldése.

A Donald Trump amerikai elnökkel való törékeny viszonyrendszer fenntartása és kezelése hivatalba lépésének kezdete óta komoly kihívás elé állította a kancellárt. A többek között védelempolitikai és gazdasági szempontból is kulcsfontosságú amerikai-német kapcsolatok kiegyensúlyozottságának a fenntartása nem bizonyult könnyű feladatnak a gyorsan változó geopolitikai környezet és Trump protekcionista, „America First” politikájának fényében. Merz stratégiája, amely alapján a számos kérdésben megmutatkozó ellentétek ellenére törekedett az amerikai elnökkel való nyilvános konfrontáció elkerülésére, egy jó ideig működni látszott. Személyes találkozóikat követően Trump rendre elismerően nyilatkozott a német kancellár eredményeiről, míg Merz közvetítőként tudott fellépni az európai országok és Washington között. Közelmúltbéli óvatlan elszólása, amely során újfent meggondolatlansága miatt kritizálta az Irán ellen indított háborút, láthatólag heves reakciókat váltott ki Trumpnál, aki korábbi fenyegetődzését beváltva nemcsak elrendelte több, mint 5000 Németországban állomásozó amerikai katona kivonását, de további védelempolitikai és gazdasági retorziót is kilátásba helyezett.

Előtérben a védelempolitika

Az amerikai katonák részleges kivonása ugyan nem érthette váratlanul Berlint, ugyanakkor a Tomahawk típusú amerikai cirkálórakéták tervezett Németországba való telepítésének a leállítását már komolyabb csapást jelent mind a németeknek, mind a NATO egészének. Pedig pont a védelempolitika az a terület, ahol a Merz-kormány, – ahogy azt a kancellár 2025. május 14-i beszédében is egyik legfontosabb fejlesztendő pontként említette, – a legtöbb sikert képes felmutatni az elmúlt egy évben. Egyrészt a koalíciós kormány sikeresen lépett túl az önkéntes katonai szolgálat kibővítésével kapcsolatos belső vitáján, amelynek hatására az idei évtől kezdve életbe léphetett az új, 18 éves férfiak számára kötelező jellegű sorozást és önkéntes alapú bevonulást előíró törvény. Boris Pistorius (SPD) szövetségi védelmi miniszter és a kormány deklarált célja, hogy az új törvény és egyéb ösztönző tényezők útján a Bundeswehr létszámát 2035-re jelentősen (260 ezer aktív katona és 200 ezer tartalékos) megemeljék a jelenlegi körülbelül 186.400 fős létszámról. Szintén a Bundeswehr modernizációját és belső strukturális átalakulását hivatott segíteni az elmúlt hetekben elfogadott új katonai stratégia, mely elsődleges és fő fenyegetési forrásként jelöli meg Oroszországot. A cél az, hogy Németország belátható időn belül visszaszerezze hagyományos katonai képességeit, kiegészítve azokat az aktuális kihívásokra is választ adó kapacitásokkal. A Merz-kormány által életre hívott példa nélküli 500 milliárd eurós hitelesomagból finanszírozott modernizációs folyamat az új eszközbeszerzések mellett a részben jelentősen elavult katonai infrastruktúra felújítását is tartalmazza. A tervek szerint 2029-ig a német védelmi kiadások a bruttó hazai termék (GDP) 3,5%-ára kell, hogy emelkedjenek, 2035-ig pedig a GDP további 1,5%-át szánnák olyan, a védelemhez kapcsolódó területek fejlesztésére, mint például az infrastruktúra, a kiberbiztonság és a hírszerzés.

Szintén fontos újításnak tekinthető a jobb koordinációs és helyzetkép-alkotás érdekében állandó testületként életre hívott Nemzeti Biztonsági Tanács (NSR) felállítását is, amelynek munkáját a Szövetségi Kancellária részeként létrehozott nemzeti válságtábla és egy nemzeti helyzetközpont is támogatja. A belső átalakulás és fejlesztés mellett a Bundeswehr fokozza külföldi szerepvállalásait is. A Bundeswehr a 45. páncélos dandár (PzBrig 45) révén egy mintegy 4.800 katonából és 200 polgári alkalmazottból álló harci egységet állomásoztat állandó jelleggel Litvániában a NATO keleti szárnyának megerősítése érdekében. A dandárt kevéssel a Merz-kormány hivatalba lépését követően, 2025 áprilisában állították szolgálatba. A teljes

harcészültségét – a tervek szerint – 2027-re elérő alakulat egyben a Bundeswehr történetének első állandó, önálló külföldi misszióját is jelenti.

Koalícion belüli viták és történelmi közvélemény-kutatói mélypontok

Az egy éve hivatalba lépett kormány egy másik fontos célja volt, hogy visszaszerezze az állampolgárok politikába és állami intézményekbe vetett bizalmát, amelynek erodálódását az Olaf Scholz (SPD) vezette megbukott, hárompárti koalíció (SPD-Zöldek-FDP) a nyilvánosságban lefolytatott vitáival és kommunikációs stílusával tovább erősített. Ezt a fajta politizálást tervezte Merz megszüntetni és már a 2025. február 23-án tartott, a CDU/CSU számára végül sikeres előrehozott Bundestag választásokat megelőzően így fogalmazott: A kormány cselekvőképességének helyreállítása „az állandó nyilvános viták lezárásával kezdődik”, majd hozzátette, hogy „a kancellár feladata biztosítani, hogy a véleménykülönbségeket a kabinetén belül rendezzék, és a döntéseket aztán közösen képviseljék a nyilvánosság előtt.”

Az elméletben ugyan nemes elhatározás megvalósítása a gyakorlatban nem nevezhető sikeresnek. Egy év elteltével az CDU/CSU és az SPD koalíciója hasonlóan megosztott benyomást kelt, mint az SPD, az FDP és a Zöldek röviddel együttműködésük felbomlása előtt. Mindez nem sokkal a Merz-kormány hivatalba lépésének egyéves évfordulója előtt ráadásul már odáig fajult, hogy a kancellár és a helyettese, Lars Klingbeil (SPD) alkancellár már azt vitatják meg a nyilvánosság előtt, hogy volt-e kiabálás közöttük egy szakmai véleménykülönbség alkalmával.

De hogyan történhetett ez meg? Hisz a kiindulási pont egész kedvező volt. A CDU/CSU megnyerte a választást és mivel a Bündnis Sahra Wagenknecht (BSW) épphogy nem érte el az öt százalékos bejutási küszöböt, a CDU/CSU-nak elég volt egy koalíciós társ a hatalom megszerzéséhez, így a Zöldekre sem volt szükség. Az AfD-vel való együttműködés kategorikus kizárásával az Unió-pártok így pedig már előre predesztinálták, hogy számukra egyedül elfogadható alternatívaként az előző koalíciós kormány élén hatalmasat bukó szociáldemokraták maradnak. Bár a felek tudták, hogy ideológiailag távol állnak egymástól, mégis kényszerházasságot emlegetve együttműködésre adták a fejüket. Ráadásul eleinte tíz hónap állt előttük tartományi parlamenti választások nélkül, azaz kiváló feltételek voltak adottak ahhoz, hogy profilalkotási kényszer nélkül, szabadon kezdhessék meg kormányzást.

Ehelyett a kormánypártok még a kormány beiktatása előtt belecsúsztak az első válságába. Merz ugyanis a Bundestagban a kancellárválasztás első szavazásakor nem kapta meg a szükséges többséget, ami még sosem fordult elő ezt megelőzően Németország újkori történelmében. Egyúttal azonnal kiderült, milyen szűkös többséggel rendelkezik valójában a korábban nagykoalíciónak nevezett CDU/CSU-SPD szövetség. Ezt követően az első apróbb sikerek után újabb válság következett: Egy alkotmánybíró kinevezése körüli vita, – ami alapesetben csak egy mellékes kérdés a parlamenti munkában – fajult hónapokig tartó elvi vitává, rögtön a nyári szünet előtt. A körülbelül ekkortájt meg gondolatlanul meghirdetett reformok össze egyetértések és megegyezések hiányában elmaradt, csak kisebb változtatásokra futotta a koalíció erejéből. Egyúttal a központi reformkérdések megoldására – szociális, jóléti állam reformja, egészségügy, nyugdíj – külön, a témákkal foglalkozó szakbizottságokat hoztak létre. Ennek ellenére a nyugdíjrendszert érintő, kormány által javasolt változtatások körül is már majdnem akkora felháborodás volt tapasztalható a koalíció frakcióinak soraiban, leginkább a fiatalok

részéről, hogy az a tervezet elfogadását, sőt magát a koalíciós együttműködést is szinte veszélybe sodorta. Hasonló körülmények és nyilvánosan lefolytatott viták során sikerült a sorkatonaság kérdését tisztázni – úgy, hogy a felek között továbbra sincs teljes egyetértés a témában.

Ilyen feltételek mellett fordultak rá az Unió-pártok és az SPD a 2026-os ún. „szuperválasztási évre”, amelynek első kettő nagyobb megmérettetése, a baden-württembergi és a Rajna-vidék-pfalzi tartományi parlamenti választások, kettős katasztrófává váltak a szociáldemokraták számára. Teljesen a CDU és a CSU sem úszta meg: Baden-Württembergben a CDU az utolsó napokban veszítette el a már biztosnak hitt győzelmet, míg a CSU a bajorországi helyhatósági választásokon, tehát a bázisában gyengült meg jelentősen.

Így most három meggyengült koalíciós partnernek kell jelenleg időbeli és gazdasági nyomás alatt véghezvinnie azokat a nagy reformprojekteket, amelyeket tavaly őszről a márciusi tartományi parlamenti választások utáni időszakra halasztottak. Azonban ezeket még a parlamenti nyári szünet előtt meg kell oldaniuk, hogy a reformok még a következő megmérettetések, tehát az őszi keletnémet tartományi parlamenti választások előtt elkezdhesék kifejteni hatásukat.

Ezt tetőzi a kormánypártok, valamint a kancellár tartósan gyenge közvélemény-kutatási eredménye: Friedrich Merz jelenleg a Németországi Szövetségi Köztársaság történelmének legnépszerűtlenebb kormányfője. Egy felmérés szerint már csak 15% elégedett a munkájával – ezek az adatok még elődje, Olaf Scholz eredményeinél is rosszabbak. A további mérések adatai is magukért beszélnek: az április közepe óta elvégzett öt nagy közvélemény-kutató intézet közül négy felmérésében az AfD váltotta a CDU/CSU-t a legerősebb politikai erőként – némelyikben akár négy százalékpontos előnnyel is. Jelenleg a kormánypártok mindössze 34-40% közötti eredményt tudnának elérni összesen, szemben a választásokon elért 44,9%-kal. Egyúttal pedig a választók többsége (58%) gondolja úgy, hogy a koalíció nem fogja kitölteni a 2029-ig tartó ciklust.

Egy olyan koalíció számára, amely kezdetben reformkoalícióként hivatkozott magára és a „demokrácia utolsó lehetőségének” nevezték, valamint jelentősen másképp akart politizálni, mint elődjei, és amely azzal a céllal is jött létre, hogy megakadályozza az AfD további felemelkedését, ezek a tények és számok igen keserűek.

Kitekintés

A Friedrich Merz vezette kormány úgy vág neki a második évének, hogy belső feszültségek, kevés elért eredmény, rossz közvéleménykutatási adatok és kiváltképp a szárnyaló AfD szorongatja a szövetségi kormányt. Amikor tavaly megalakult a koalíció 2025. május 6-án, sok politikai elemző úgy vélte, ez itt a „demokratikus oldal” (azaz az AfD-n kívüli politikai spektrum) utolsó esélye. Hisz a problémagócokat látva, olyan feladatok tornyosultak és addig is tornyosulnak a kormány előtt, hogy második lehetőség már nem lesz ezek kezelésére, megoldására mivel, ha rosszul teljesítenek, jön az AfD. Viszont ismerve a német politikai viszonyokat, a stabilitás és kiszámíthatóság címszó alatt szinte garantált, hogy sokat tesznek azért, hogy az AfD véletlenül se kerüljön döntéshozói pozícióba, még akkor sem, ha a párt egyébként első helyen szerepel a mérésekben. Elsősorban praktikus és önző szempontok is érvényesülnek a kormány mandátumának esetleges lerövidítésében, hisz a kormánytagok

nyugellátásai csak egy kétéves hivatali időtartam betöltése után válnak elérhetővé. Ezen szempont mindenképpen figyelemreméltó.

Viszont hasonlóan a 2024. szeptemberi türingiai és szászországi választáshoz, idén ősszel is vízválasztó lehet a 2026. szeptemberben esedékes szász-anhalti, illetve Mecklenburg-elő-pomerániai voksolás. Mindkét keletnémet tartományban az AfD előretörése, s az első hely megszerzése várható. Szintén reális forgatókönyv lehet, hogy az AfD a magdeburgi parlamentben a mandátumok felét is megszerzi, ezzel pedig egyedül tudna kormányozni. Ebben az esetben a tűzfal, illetve politikai karantén koncepciója szertefoszlan. Nem kizárt, hogy egy esetleges szász-anhalti AfD-kormányral szemben szankciókat vetnek ki, akár egy, az alaptörvényben rögzített „szövetségi kényszer” intézkedésével is, amely a Szövetségi Tanács jóváhagyásával rákényszeríti a tartományt a szövetség törvényeinek betartására. Ugyanakkor az is elképzelhető, hogy egy szivárvány-koalíció keretében tovább fokozzák az első helyezett AfD kirekesztését.

Minden esetre már a szövetségi kormány belső köreiből is azzal számolnak, hogy nem tudja Friedrich Merz kormánya kitölteni az egyébként 2029-ig tartó ciklust. A vehemensen romló mérések, s a Friedrich Merzcel szembeni bizalomvesztés egy olyan helyzetet eredményezett, melyben különböző scenáriók keringenek. A CDU/CSU alkotta kisebbségi kormány az AfD külső támogatásával ugyan meg tudna valósítani centrális politikai reformokat, de folyamatos kritika tárgyává válna a média, a közbeszéd, a társadalom, s a baloldali pártok részéről. Ez egy nagyon veszélyes út, és csakis Merz nélkül tehető meg, hisz a kancellár már többszörösen kizárta az ilyen jellegű kooperációt az AfD-vel. Egy másik, szintén reális forgatókönyv szerint az őszi választásokat követően tovább gyengülő kormánykoalíció akár idő előtt is felbomolhat, ami 2027 tavaszán előrehozott választások kiírásához vezethet. Ebben az esetben a kormány tagjai számára a nyugellátás biztosított marad, miközben a jelenlegi közvélemény-kutatások alapján várható eredmények tükrében a CDU/CSU akár egy kisebbségi kormány megalakítására is kísérletet tehetne. Egy ilyen politikai helyzet kialakulása így nemcsak elképzelhető, hanem idő kérdésének is tekinthető.